

Warszawa, dnia 22 maja 2017 r.

Pan
Zbigniew Lisiecki
Prezes Stowarzyszenia
Osób Dotkniętych Skutkami
Dekretu Warszawskiego
„Dekretowiec”
ul. Zwycięzców 35/7
03-929 Warszawa

Szanowny Panie Prezesie,

W odpowiedzi na pismo z dnia 3 kwietnia 2017 r. w sprawie zmian w przepisach dotyczących kosztów sądowych w sprawach cywilnych, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Zgodnie z przepisem art. 98 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, z późn. zm.), dalej: „k.p.c.”, koszty sądowe wchodzi w skład kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony. Regulacje dotyczące kosztów sądowych zostały zamieszczone w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 623, z późn. zm.). Do kosztów tych należą opłaty sądowe i wydatki.

Koszty sądowe stanowią ciężar finansowy ponoszony przez strony i uczestników postępowania cywilnego. Wynika to z założenia, według którego postępowanie w sprawach cywilnych jest odpłatne. Regulacje dotyczące kosztów sądowych wynikają z przyjęcia przez państwo określonej polityki w zakresie wymiaru sprawiedliwości. W ramach tej polityki uwzględnia się zarówno funkcje fiskalne kosztów (stanowią one dochód do budżetu państwa), jak też pozafiskalne. Do funkcji pozafiskalnych zalicza się m. in. funkcję motywacyjną, która wyraża się w tym, że strona świadoma obowiązku poniesienia kosztów sądowych powstrzymuje się od wnoszenia powództw bezzasadnych oraz inicjowania procesów fikcyjnych (w tym

także tzw. procesów dla szyskany). Instrumentami polityki państwa w zakresie kosztów sądowych są zarówno przepisy dotyczące wysokości opłat, jak też zwolnienia od kosztów sądowych.

Z konstytucyjnego prawa do sądu wynika, że dostęp do sądu powinien być tak ukształtowany, aby nie utrudniał jednostkom ochrony ich praw. Nie oznacza to jednak, że niedopuszczalne jest wprowadzanie jakichkolwiek warunków (także fiskalnych), które muszą być spełnione w celu zainicjowania postępowania przed sądem. Bariere w tym zakresie mogą stanowić jedynie nadmierne koszty sądowe. Z drugiej strony, zbyt szeroki katalog zwolnień od kosztów może być przejawem uprzywilejowania określonej grupy jednostek. Takie ukształtowanie regulacji prowadziłoby do naruszenia innego standardu konstytucyjnego, czyli zasady równości wobec prawa. Zwolnienia te muszą zatem znajdować szczególne uzasadnienie aksjologiczne. Wprowadzenie proponowanych przepisów przewidujących ustawowe zwolnienie od opłat sądowych należnych od pozwu o odszkodowanie lub zwrot mienia w sprawach wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności i praw człowieka i obywatela oraz z tytułu przejęcia mienia na podstawie wskazanych w piśmie dekretów, należałoby uznać za nadmierne uprzywilejowanie powodów inicjujących takie procesy.

Argumenty odwołujące się do słuszności roszczeń, o których mowa w przedmiotowych propozycjach, nie wydają się wystarczające. Konieczne jest bowiem uwzględnienie zasad dotyczących zwrotu kosztów procesu. Zgodnie z podstawową zasadą dotyczącą tej materii, strona przegrywająca sprawę jest obowiązana zwrócić stronie wygrywającej koszty procesu, w tym poniesione przez nią koszty sądowe (art. 98 § 1 k.p.c.). W razie uwzględnienia roszczenia, powód uzyskuje zatem orzeczenie zasądzające zwrot kosztów procesu od pozwanego, co pozwala na zrekompensowanie nakładów finansowych poniesionych na poczet kosztów sądowych. Istnienie tego mechanizmu oznacza, że słuszność roszczenia nie stanowi wystarczającej podstawy do wprowadzenia ustawowego zwolnienia od opłat sądowych.

Mając powyższe na uwadze, brak jest uzasadnionych podstaw do podejmowania prac legislacyjnych w celu realizacji zgłoszonych postulatów.

Z poważaniem
ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Legislacyjnego
Jan Polak